

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه فقه و حقوق اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: فقه و حقوق اسلامی

عنوان:

بررسی فقهی و حقوقی مشروعیت راههای پیشگیری از بارداری

در مذاهب خمسّه

استاد راهنما:

دکتر جمشید معصومی

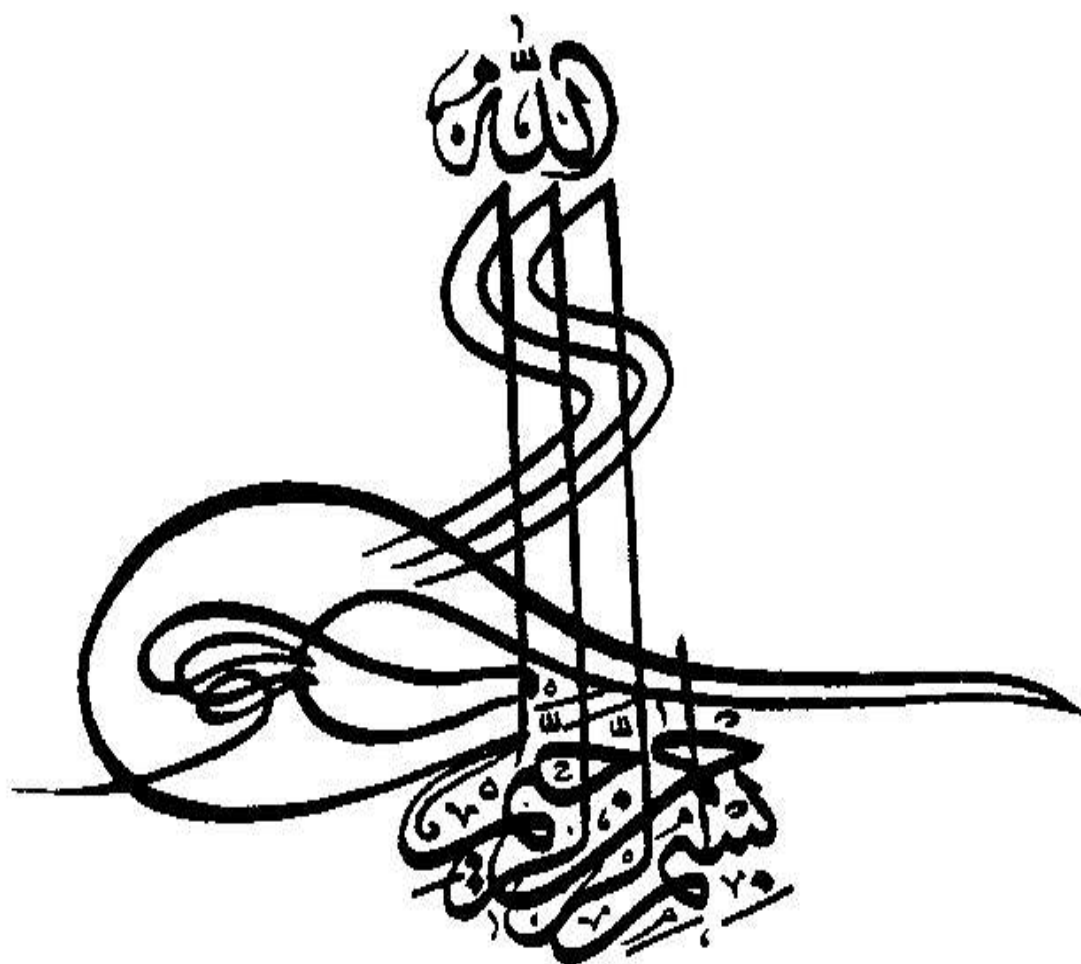
استاد مشاور:

دکتر علی بهرامی نژاد

پژوهشگر:

مریم اکبرزاده سیرجانی

تابستان ۱۳۹۲

تقدیم بہ:

خالقی کہ ہرچہ دارم از اوست

بہ امید آنکہ توفیق یابم جز خدمت بہ خلق او نکوشم

مشکر و قدردانی

پاس و ستایش خدای متعال را که توفیق تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد و همچنین توفیق انجام این پژوهش دانشجویی را برایم فراهم ساخت.

اکنون که به لطف حضرت حق به پایان این مقطع تحصیلی رسیده ام مراتب سپاسگزاری عمیق خود را از همه اساتید محترم و معزز در طول کارشناسی ارشد ابراز داشته خصوصاً از استاد ارجمند آقای دکتر معصومی که قبول زحمت نموده و راهنمایی تحسیر را در این رساله عهده دار شده و همچنین از استاد مشاور دکتر بهرامی نژاد و استاد داور دکتر وزیري نهایت تشکر و سپاس را دارم. همچنین از همسر مهربان و ارجمندم و از دو فرزند دلبندم و از پدر و مادر عزیزم که در طول دوران تحصیل و روند این رساله متحمل زحمتی شدند بی نهایت سپاسگزارم.

باتقدیم و تشکر

مریم اکبرزاده سیرجانی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب مریم اکبرزاده سیرجانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۱۲۵۰۱۳۹ در رشته فقه و حقوق اسلامی که در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۶ از پایان نامه خود تحت عنوان: « بررسی فقهی و حقوقی مشروعیت راههای پیشگیری از بارداری در مذاهب خمسّه» با کسب نمره و درجه دفاع نموده‌ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ ننمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیل‌ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

مریم اکبرزاده سیرجانی

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۲/۶/۱۶

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم مریم اکبرزاده سیرجانی از پایان نامه خود دفاع نموده و
با نمره به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۳	فصل اول: کلیات و موضوع شناسی.....
۴	بخش اول: طرح کلی تحقیق.....
۴	۱-۱-۱ بیان مسأله.....
۵	۱-۱-۲ هدفهای تحقیق.....
۵	۱-۱-۳ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
۷	۱-۱-۴ سؤالات تحقیق.....
۷	۱-۱-۵ فرضیه های تحقیق.....
۷	۱-۱-۶ محدودیت و موانع تحقیق.....
۷	۱-۱-۶-۱ محدودیت ها.....
۸	۱-۱-۶-۲ موانع :.....
۱۰	۱-۱-۸ روش و ابزار گردآوری اطلاعات.....
۱۱	۱-۱-۹ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۱۱	۱-۱-۱۰ روش و نوع تحقیق.....
۱۲	بخش دوم: تعاریف و مفاهیم و پیشنهاد.....
۱۲	۱-۲-۱ سقط جنین.....
۱۲	۱-۲-۲ معنای عزل.....
۱۳	۱-۲-۳ معنای دیه.....
۱۳	۱-۲-۴ راههای پیشگیری از بارداری (تنظیم خانواده).....
۱۳	۱-۲-۵ کنترل جمعیت :.....
۱۳	۱-۲-۶ عقیم سازی :.....
۱۴	۱-۲-۷ کنترل موالید :.....
۱۴	بخش سوم: تاریخچه بحث.....
۱۴	۱-۳-۱ تاریخچه راه های پیشگیری از بارداری.....
۱۷	بخش چهارم: جایگاه بحث از لحاظ فقهی و حقوقی.....
۱۷	۱-۴-۱ جایگاه بحث از لحاظ فقهی :.....

- ۱-۴-۲ جایگاه بحث از لحاظ حقوقی : ۱۷
- فصل دوم - اصل مشروعیت فقهی و حقوقی جلوگیری از بارداری و کنترل جمعیت ... ۱۹
- بخش اول: مشروعیت فقهی و حقوقی جلوگیری از بارداری ۲۳
- ۱-۱-۲ روش های حقوقی جهت سلب حق بهره مندی و یا اجرای توانایی باروری ۲۳
- ۲-۱-۲ عوامل تفکیک موارد مجاز سلب توانایی باروری از موارد ممنوع ۲۳
- ۲-۱-۳ اعتبار و آثار تراضی بر سلب توانایی باروری ۲۴
- ۲-۱-۳-۱ اعتبار تراضی بر سلب توانایی باروری : ۲۵
- ۲-۱-۳-۲ آثار تراضی بر سلب توانایی باروری ۲۷
- ۲-۱-۴ صاحب نظران موافق با پیشگیری از بارداری ۲۸
- ۲-۱-۵ صاحب نظران مخالف با پیشگیری از بارداری ۳۴
- بخش دوم: مشروعیت فقهی و حقوقی کنترل جمعیت ۳۸
- ۲-۲-۱ پیشینه سیاست های کنترل جمعیت : ۳۸
- ۲-۲-۲ نظرات کلی در مورد کنترل جمعیت : ۳۹
- ۲-۲-۳ کنترل جمعیت از دیدگاه فقهای شیعه : ۴۰
- ۲-۲-۴ دیدگاه فقهای اهل سنت : ۴۴
- ۲-۲-۵ نظریه کنفرانس اسلامی « رباط » : ۴۵
- ۲-۲-۶ نظریه معروف « مالتوس » در باب جمعیت : ۴۶
- ۲-۲-۷ مبانی فکری موافقان و مخالفان کنترل جمعیت : ۴۷
- ۲-۲-۸ بررسی ادله مخالفان کنترل جمعیت : ۴۷
- ۲-۲-۸-۱ اصول و قواعد کلی ۴۸
- ۲-۲-۸-۲ آیات قرآنی : ۴۸
- ۲-۲-۸-۳ روایات ۵۰
- ۲-۲-۸-۴ خلاصه ادله مخالفان کنترل جمعیت : ۵۱
- ۲-۲-۹ بررسی ادله طرفداران کنترل جمعیت ۵۲
- ۲-۲-۹-۱ بیان موضوع ۵۲
- ۲-۲-۹-۲ دیدگاه کلی طرفداران کنترل جمعیت : ۵۴
- ۲-۲-۹-۳ اصول و قواعد کلی ۵۴

۵۶ آیات قرآنی: ۴-۹-۲-۲
۵۷ روایات: ۵-۹-۲-۲
۵۷ خلاصه دیدگاه موافقان کنترل جمعیت: ۶-۹-۲-۲
	فصل سوم- دیدگاه فقه اسلامی و حقوق موضوعه در خصوص راههای جلوگیری از
۶۱ بارداری
۶۳ بخش اول: موضوعاتی پیرامون پیش گیری از بارداری
۶۳ ۱-۱-۳ پیشینه راههای پیش گیری از بارداری
۶۴ ۲-۱-۳ اهمیت راه های پیش گیری از بارداری
۶۵ ۳-۱-۳ انواع روش های پیشگیری از بارداری
۶۶ ۱-۳-۱ روش های پیش گیری غیر هورمونی
۷۱ ۲-۳-۱ روش های پیش گیری هورمونی
۷۳ ۳-۳-۱ روش های جراحی (عقیم سازی)
۷۵ بخش دوم: عزل
۷۵ ۱-۲-۳ پیشینه عزل
۷۶ ۲-۲-۳ نتایج اثبات جواز «عزل»
۷۶ ۳-۲-۳ دلایل طرفداران مشروعیت عزل
۷۶ ۱-۳-۲ اصول و قواعد کلی
۷۷ آیات ۲-۳-۲-۳
۷۸ روایات ۳-۳-۲-۳
۸۲ عمل معصوم (علیه السلام): ۴-۳-۲-۳
۸۲ جواز عزل در کتب معتبر شیعی: ۴-۲-۳
۸۴ عزل از دیدگاه مراجع و فقهای معاصر: ۵-۲-۳
۸۶ دلایل مخالفان مشروعیت عزل: ۶-۲-۳
۸۶ روایات ۱-۶-۲-۳
۸۸ اصول و قواعد کلی: ۲-۶-۲-۳
۸۸ نظر فقهای بزرگ شیعه: ۳-۶-۲-۳
۹۰ دلایل حرمت عزل: ۷-۲-۳

- ۹۰..... ۳-۲-۷-۱ روایات :
- ۹۱..... ۳-۲-۷-۲ عزل و تعارض آن با حکمت ازدواج
- ۹۲..... ۳-۲-۸-۸ عزل از دیدگاه اهل سنت
- ۹۲..... ۳-۲-۸-۱ روایات
- ۹۳..... ۳-۲-۸-۲ دیدگاههای فقهای اهل سنت :
- ۹۳..... ۳-۲-۸-۳ استناد به روایت « الوأد الخفی »
- ۹۶..... ۳-۲-۹ مشکلات روش عزل برای جلوگیری از بارداری :
- ۹۶..... ۳-۲-۱۰ « حکم عزل از ناحیه زن » :
- ۹۹..... بخش سوم: سقط جنین
- ۹۹..... ۳-۳-۱ پیشینه سقط جنین
- ۱۰۱..... ۳-۳-۲ مراحل مختلف سقط جنین
- ۱۰۲..... ۳-۳-۳ انواع سقط جنین:
- ۱۰۳..... ۳-۳-۴ آیات :
- ۱۰۵..... ۳-۳-۵ روایات
- ۱۰۶..... ۳-۳-۵-۱ روایات دال بر حرمت سقط جنین:
- ۱۰۸..... ۳-۳-۵-۲ روایات دال بر وجوب دیه سقط جنین:
- ۱۰۹..... ۳-۳-۶ آیا سقط جنین قتل نفس است؟
- ۱۱۰..... ۳-۳-۷ سقط جنین پس از دمیده شدن روح
- ۱۱۰..... ۳-۳-۷-۱ عدم جواز سقط جنین:
- ۱۱۱..... ۳-۳-۷-۲ جواز سقط جنین
- ۱۱۲..... ۳-۳-۸ سقط جنین پیش از دمیده شدن روح
- ۱۱۳..... ۳-۳-۸-۱ عدم جواز سقط جنین:
- ۱۱۳..... ۳-۳-۸-۲ جواز سقط جنین
- ۱۱۳..... ۳-۳-۹ سقط جنین با هدف کنترل جمعیت
- ۱۱۴..... ۳-۳-۱۰ سقط دفاعی
- ۱۱۴..... ۳-۳-۱۰-۱ دلایل جواز سقط قبل از حلول روح :
- ۱۱۵..... ۳-۳-۱۰-۲ دلایل جواز بعد از حلول روح
- ۱۱۷..... ۳-۳-۱۱ سقط جنین از منظر اهل سنت :

- ۱۱۷..... ۳-۳-۱۱-۱ سقط جنین پیش از دمیده شدن روح :.....
- ۱۲۲..... ۳-۳-۱۱-۲ سقط جنین پس از دمیده شدن روح :.....
- ۱۲۳..... ۳-۳-۱۲ سقط جنین از نظر فقه شیعه.....
- ۱۲۴..... ۳-۳-۱۳ بررسی سقط جنین از نظر حقوقی.....
- ۱۲۵..... ۳-۳-۱۳-۱ سقط جنین از نظر (قانون مجازات اسلامی).....
- ۱۲۶..... ۳-۳-۱۴ فتاوی مراجع معاصر.....
- ۱۲۸..... بخش چهارم: تعقیم.....
- ۱۲۹..... ۳-۴-۱ بررسی دلایل مخالفان عقیم سازی.....
- ۱۲۹..... ۳-۴-۱-۱ استدلال به قرآن :.....
- ۱۳۰..... ۳-۴-۱-۲ استدلال به روایات :.....
- ۱۳۱..... ۳-۴-۱-۳ عقیم سازی و قاعده حرمت اضرار به نفس.....
- ۱۳۲..... ۳-۴-۱-۴ نظر فقها در مورد اضرار به نفس.....
- ۱۳۳..... ۳-۴-۱-۵ نقد دلایل مخالفان تعقیم طبی.....
- ۱۳۵..... ۳-۴-۲ بررسی دلایل موافقان عقیم سازی.....
- ۱۳۵..... ۳-۴-۲-۱ فقدان دلیل بر تحریم تعقیم.....
- ۱۳۶..... ۳-۴-۲-۲ اصالت الاباحه.....
- ۱۳۶..... ۳-۴-۲-۳ ایرادات فقهی وارده بر مسأله عقیم سازی :.....
- ۱۳۷..... ۳-۴-۲-۴ پاسخ به ایرادات وارده.....
- ۳-۴-۳ فتاوی مراجع معاصر در مورد بستن لوله ها برای جلوگیری از حاملگی (عقیم سازی).....
- ۱۳۷.....
- ۱۳۹..... ۳-۴-۴ بستن لوله های رحم با هدف کنترل جمعیت.....
- ۱۴۲..... فصل چهارم - نتیجه گیری.....
- ۱۴۳..... نتیجه گیری.....
- ۱۴۶..... فهرست منابع و مأخذ.....

مقدمه

اگر چه اندیشه پیش گیری از بارداری های ناخواسته پیشینه ای بسیار طولانی دارد. تحولات جمعیتی در دو قرن اخیر دگرگونی های بنیادی در شیوه های زندگی، توسعه تکنولوژی و کم شدن نیاز بشر به نیروی کار انسانی و جانشین شدن ماشین به جای نفر و بالاخره افزایش سطح انتظارات بشر در تامین رفاه جسمی، روانی و اجتماعی، توجه به مسائل جمعیتی و راه های سامان بخشی و تنظیم جا به جایی جمعیت را بیش از پیش مورد تاکید قرار داده است. تاجایی که امروزه به ندرت می توان کشوری را یافت که در برنامه ریزی میان مدت و دراز مدت و حتی کوتاه مدت خود سیاست جمعیتی ویژه ای را طراحی نکرده باشد. زیرا این نکته که افزایش نرخ جمعیت بدون تناسب منطقی با نرخ رشد توسعه اجتماعی و اقتصادی عامل باز دارنده مهمی در برابر توسعه و رفاه اجتماعی است قابل انکار نیست.

از سوی دیگر افزایش جمعیت بدون این که توسعه لازم جهت تامین نیازهای اساسی افراد جامعه به عمل آمده باشد موجب فزونی دشواری های اجتماعی است. به علاوه صرف نظر از برنامه ریزی های کلان در کوچکترین واحد اجتماعی یعنی خانواده نیز داشتن فرزند بر اساس بررسی یا پیش بینی میزان دستیابی به امکانات رفاهی و فراهم بودن زمینه های رشد تربیتی و اجتماعی و گاه براساس ملاحظات بهداشتی به منظور تامین تندرستی مادر و کودک صورت گیرد و آماده ساختن شرایط قابل قبول برای هر کودک پیش از ولادت او را نمی توان به فراموشی سپرد زیرا بی شک آنچه در خانواده به عنوان یک واحد اجتماعی می گذرد بر سرنوشت یک ملت و سطح تندرستی و رفاه آن تاثیر خواهد گذاشت. بی گمان نمی توان انتظار داشت که ولادت هر انسان و پیامد های آن و بالاخره سرنوشت او به یک تماس برخاسته از تمایل لحظه ای زوجین وابسته باشد و به دنبال آن هم آنچه نتیجه این گونه ولادت هاست تنها به خواست پروردگار یا توصیه های ناپیدای مذهب نسبت داده شود. بعکس با توجه به آن که ادیان الهی به ویژه آیین مقدس اسلام خواستار نیکبختی حقیقی بشر در دو جهان است جامعه الگو و نمونه آن ها هرگز جامعه ای فاقد رشد اجتماعی و برنامه ریزی و محروم

از امکانات تربیتی و رفاهی نیست بلکه باید در این زمینه رشد جسمی، روانی، اجتماعی و شکوفایی استعدادها و حرکت روبه تعالی برای هر فرد مهیا باشد به این لحاظ پیش گیری از حاملگی های ناخواسته با بهره گیری از شیوه های بی خطروضرر جسمی و روانی واجتماعی و با مراعات ضوابط تعیین شده که ضامن سلامت جسم و جان و عزت فرد و جامعه باشد مجاز است. مبحث کنترل باروری و جلوگیری از حاملگی علاوه بر جنبه تکنیکی، از جهات دیگر نیز مورد بحث واقع شده تا زن وشوهرهایی که از حاملگی جلوگیری می کنند، دید وسیع تری نسبت به این مسئله داشته و از اثرات آن روی سایر جنبه های زندگی فردی اجتماعی آگاه باشند. هدف از بررسی موضوع پیش گیری از بارداری در این پایان نامه بحث درباره موضوع تنظیم خانواده نیست بلکه هدف بررسی و ارزیابی در حقیقت به دنبال یافتن حکم فقهی و حقوقی درباره از بین بردن قابلیت باروری دائم یا موقت در مردان و زنان است وهمچنین به بررسی چندین روش از روش های نوین جلوگیری از بارداری پرداخته می شود. بدین جهت ما به مباحث علمی و تجربی و یا جمعیت شناسی یا جامعه شناسی جمعیت و پیامدهای اقتصادی آن پرداخته ایم و نخواسته ایم این مباحث را به شکل علمی مورد بحث قرار دهیم بلکه هدف از این تحقیق بررسی موضوع فقهی و حقوقی کنترل بارداری با توجه به جنبه های فردی و اجتماعی آن از دیدگاه اسلام است. برای انجام این تحقیق از منابع علم و دین و حقوق بهره جسته ایم و آن را مورد بررسی قرار داده ایم از آیات قرآن و روایات اسلامی و کتب حقوق در این زمینه بهره جسته و از نظریات اندیشمندان و فقهای بزرگ اسلامی بهره می بریم. مبحث حاضر میزان مشروعیت پیش گیری از بارداری در فقه و حقوق را با ارائه نظرات اندیشمندان و فقهای بزرگ اسلامی مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد. مسیر پیش گیری از بارداری را از گذشته های دور تا به حال که به شیوه نوین ارائه می گردد از نظر می گذرانند.

فصل اول: کلیات و موضوع شناسی

طرح کلی تحقیق

تعاریف و مفاهیم

تاریخچه راههای جلوگیری از بارداری

جایگاه بحث از لحاظ فقهی و حقوقی

بخش اول: طرح کلی تحقیق

۱-۱-۱ بیان مسأله

آنچه که از میزان مشروعیت راههای پیش‌گیری از بارداری به اذهان عمومی تبادر می‌کند بحث مجاز بودن روش‌های پیش‌گیری از بارداری، کنترل و ایجاد محدودیت شرعی در زایش است. همواره موافقان و مخالفانی را در میان فقها و علما داشته است. اهمیت فتاوی‌های شیعی زمانی دوچندان می‌گردد که این مقوله در سطح کلان یعنی اتخاذ سیاست‌های جمعیتی از سوی حکومت‌های مسلمانان نگریسته شود.

مقاله حاضر می‌کوشد در این نوشتار به روش‌های پیش‌گیری از بارداری پرداخته و سپس حکم فقهی و حقوقی هر یک با توجه به منابع فقهی و حقوقی و نظرات فقهای شیعه و سنی درباره کمیت فرزندان در دو گروه موافق و مخالف مورد بررسی قرار داده و به تأثیر این آموزه‌ها و فتوا در رشد و کنترل موالید و پیش‌گیری از حاملگی می‌پردازد. به طور کلی روش‌های پیش‌گیری از بارداری به لحاظ مکانیسم عمل به چهار گروه عمده تقسیم می‌شود.

۱- برخی راهها مانع انعقاد نطفه و تشکیل جنین می‌شود که به کارگیری آن‌ها فی حد نفسه اشکال شرعی ندارد.

۲- روش‌هایی که نطفه منعقد شده را از بین می‌برد استفاده از آن‌ها به نظر فقهای امامیه و برخی از فرقه‌های اهل سنت ممنوع و حرام است.

۳- روش هایی که مکانیسم عمل آن ها دقیقاً مشخص نیست یعنی در درجه اول از تشکیل نطفه جلوگیری می کند و در صورت عدم موفقیت در این مرحله در وهله بعد باعث از بین رفتن جنین تشکیل شده می گردد که استفاده از این روش نیز مطابق اصل برائت مانعی ندارد و هر چند که بهتر است از این روش ها استفاده نشود.

۴- روش نازا سازی یاقیم کردن که دلیل معتبری برای حکم به حرمت آن در دست نیست در نتیجه نازا سازی عملی است که فی حد نفسه منع شرعی ندارد.

۱-۱-۲ هدفهای تحقیق

هدف کلی از این تحقیق اجرای مناسب تنظیم خانواده است که در رابطه با خانواده می توان فاصله، بین فرزندان برقرار نموده و هم چنین تا زمانی که زوجین آمادگی کافی جهت بچه دار شدن نداشته باشند مانع از حاملگی ناخواسته گردد. در ارتباط با جامعه هم اجرای مناسب این راه ها می تواند تعادلی بین توسعه ی اجتماعی، اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی را فراهم نماید.

یکی از اهداف نتایج کنترل بارداری این است که زن و شوهر بتوانند به ان تعداد و در ان زمان که مایل هستند صاحب بچه شوند و تولد اولین بچه در موقع مناسب می تواند بیشترین تاثیر رادر زندگی آینده خانواده داشته باشد

۱-۱-۳ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن

رشد شتابنده و فزاینده نرخ جمعیت در جهان، نگرانی های عمده ای را در بین کارشناسان و صاحب نظران و حاکمان کشورهای مختلف جهان به وجود آورده بطوری که از مدت ها پیش در اندیشه اجرای برنامه های تنظیم خانواده متناسب با وضعیت اقتصادی و اجتماعی و سیاسی خود بر آمده اند.

امروزه به جزء کشورهای محدودی که با کاهش زاد و ولد مواجه هستند دیگر کشورهای جهان و در عمده ممالک اسلامی سیاست های کنترل جمعیت و برنامه های تنظیم خانواده و روش های مختلف جلوگیری از بارداری به مرحله اجرا در آمده و از آن حمایت می شود. با وجود این که تعداد زیادی از مسلمانان جهان در مقام عمل از برنامه های (کنترل جمعیت) ، تبعیت می کند. اما همواره نگران عواقب ناشی از عملکرد شان هستند و در مشروعیت یا عدم مشروعیت آن تردید دارند و شائبه حرمت احتمالی و معصیت الهی آنان را عذاب می دهد و بیشتر کسانی که از روش های مختلف جلوگیری از بارداری استفاده می کنند همواره با یک نوع نگرانی و عذاب وجدان رو به رو هستند و سوالات متعددی ذهن آن ها را اشغال می کند که آیا این عمل در تعارض با مشیت و خواست الهی قرار ندارد؟ آیا این روش ها دخالت در کار خداوند متعال به شمار نمی رود؟ آیا این روش ها در حکم مسدود کردن دروازه های ورود انسان به عالم خلقت و تداوم نسل نیست آیا ما با ارتکاب چنین عملی ، تولد فرزندانمان که شاید در بین آن ها شایسته ترین بندگان الهی وجود داشته باشند ، نمی گردیم؟ آیا با استفاده از این روش ها یک نوع خود خواهی ، راحت طلبی و فرار از مسئولیت نیست؟ و صدها سوال دیگر

بنابر این یکی از ضروری ترین مسائلی که جوامع اسلامی در عصر حاضر با آن رو به روست و نیاز است فقها و علمای اسلامی با دقت در مبانی فقهی و تتبع وسیع و عمیق در آموزه های دینی حکم شرعی و قطعی آن را استنباط نموده و جامعه اسلامی را از این ابهام و نگرانی در آورند.

مسئله تحدید نسل و جلوگیری از ازدیاد زاد و ولد و اینکه استفاده از روش های جلوگیری از بارداری چه از نظر فقهی و چه حقوقی به چه صورتی می باشد و نویسندگان با درک این ضرورت و با انتخاب این موضوع سعی نموده با بررسی جوانب مختلف و تتبع در مبانی فقهی و حقوقی به پاسخ های روشنی در این زمینه دست یابد و یا حداقل راه را برای دیگر محققان هموار سازد. ان شا... .

۱-۱-۴ سؤالات تحقیق

- ۱- دیدگاه اسلام و حقوق در مورد پیشگیری از بارداری و کنترل جمعیت چیست؟
- ۲- دیدگاه فقه اسلامی و حقوق موضوعه در خصوص راههای جلوگیری از بارداری چیست؟
- ۳- بطور کلی اسلام با مسأله پیشگیری از بارداری فی نفسه موافق است یا خیر؟

۱-۱-۵ فرضیه های تحقیق

- ۱- پیشگیری از بارداری فی نفسه جایز است.
- ۲- تصرف انسان از بدن شرعی است .
- ۳- جلوگیری از بارداری بدون رضایت شرعی نیست.
- ۴- کم داشتن اولاد جایز است. والاتی که در مورد طرح مطرح می شود این است که :

۱-۱-۶ محدودیت و موانع تحقیق

۱-۶-۱-۱ محدودیت ها

۱- نگارنده در مسائل فقهی و حقوقی اهل فن و صاحب نظر نیست که بتواند احکام اسلامی را همانند یک فقیه و متخصص امور دینی یا یک حقوقدان زبده استنباط نماید. لذا در مسأله مشروعیت راه های پیشگیری از بارداری که از مسائل مستحدثه و اختلافی بین فقها بوده و هر گروه با استناد به پاره ای از آیات و روایات حکم خاصی را استنباط نموده اند. او نمی تواند نظریه قطعی علمی تحت عنوان کارشناس علوم دینی و فقهی و حقوقی ارائه دهد. با این وجود سعی شده که نتایج و یافته های تحقیق در قالب یک نظریه کارشناسی ارائه شود تا از اصلی ترین هدف پژوهش که همانا ارائه نظرات و یافته های جدید علمی است غفلت نورزیده باشیم.

۲- مسأله (راههای پیشگیری از بارداری) از مسائل مستحدثه و جدیدی است که در صدر اسلام و تا چند دهه اخیر وجود نداشته و به همین دلیل در روایات وارده از معصومین (علیهم السلام) و در کتاب های معتبر فقهی و حقوقی چندان به آن پرداخته نشده و لذا یکی از محدودیت های این تحقیق

کمیاب منابع و مآخذ و فقدان نصوص دینی و معتبر فقهی و حقوقی بوده که کار تحقیق را بسیار دشوار نموده است.

۳- اختلاف دیدگاه در مورد (مشروعیت راههای پیشگیری از بارداری) در بین کارشناسان اسلامی و فقهای دین و حقوقدانان به قدری زیاد است که انسان را در نوعی سردرگمی فرو می برد . برخی فقهای معاصر استفاده از روشهای پیشگیری از بارداری را در بعضی شرایط واجب شمرده و به دفاع از آن پرداخته اند و برخی دیگر آن را در هر صورت حرام دانسته و علیه آن موضع گیری نموده اند. قضاوت و نظر دادن در این مسأله با این اوضاع و احوال کار راحتی نیست. خصوصاً این که در سده اخیر آمیخته شدن مسأله کنترل جمعیت با مسائل سیاسی ، قومیتی و مذهبی بر پیچیدگی آن افزوده است.

۴- نگارنده خود از موافقان مشروعیت راههای پیشگیری از بارداری و کنترل جمعیت بوده و در مقام عمل از آن پیروی می کند و لذا ممکن است در سراسر پژوهش بطور ناخواسته تحت تأثیر این گرایش ذهنی قرار داشته باشد گرچه سعی شده در تمام مراحل جانب انصاف و بی طرفی حفظ شود و صرفاً از زاویه علمی و پژوهشی به آن پرداخته شود.

۵- سکونت نگارنده در شهر دیگر و عدم امکان ارتباط مستمر با اساتید محترم راهنما و مشاور و سایر اساتید فن در دانشگاه و همچنین سختی تردد به شهر بزرگ تهران از جمله مشکلاتی بوده که نویسنده در تمام مراحل پروژه با آن روبه رو بوده است.

۱-۱-۶-۲ موانع :

موضوع پیش گیری از بارداری ایده جدیدی نیست بلکه در واقع از زمان های پیشین با اشکال مختلفی وجود داشته امروزه کلیه روشهای پیشگیری که در دسترس قرار دارد مبنای علمی داشته و بر اساس آناتومی و فیزیولوژیکی بدن تهیه گردیده است.

لذا بعضی از این روش ها جدید بوده و از طرفی هم کشور ما اسلامی است وقواعد و قوانین آن باید بر اساس موازین شرعی ، اسلامی باشد. لذا چنین موضوعات جدیدی را بافقه منطبق کردن نیاز به زمان و شم فقهاتی خاص دارد و آنچه تا به حال فقیهان بیان کرده اند کلی بوده است .

دیگر این که در این موضوع چند دانش دخیل هستند یکی دانش پزشکی و دیگری فقه و حقوق لذا تحقیق و تفحص در منابع پزشکی برای کسی که تخصص او نمی باشد بسیار مشکل است و از طرفی هم منابع پزشکی ساده و روان نمی باشد و پیچیدگی خاص خودش را دارد و همچنین در قوانین فقهی در هیچ یک از آیات قرآن کریم ، آیه ای که مستقیما به کنترل موالید اشاره داشته باشد وجود ندارد و یا آیه ای که به طور قطع جلوگیری از حاملگی را منع کرده باشد دیده نمی شود و همچنین روایاتی که از معصومین (علیه السلام) وارد است اکثریت آن ها به ازدیاد فرزند تشویق و ترغیب می کند.

و برخی فقها و مفسرین بیان می کنند که منظور از ازدیاد اولاد در روایات نیکویی داشتن اولاد را می رساند و نه واجب بودن آن را. در این صورت عده ای معتقدند که جلوگیری از بارداری جایز است و این هم در بین فقها اختلاف نظر است چون که در قرآن و سنت حکم صریحی در ارتباط با جلوگیری نیامده به همین دلیل نمی توان حکم موضوع را به دست آورد. به هر حال سعی شده با توجه به منابع موجود که نسبتا قابل استفاده و در خور توجه است موضوع را مو شکافانه مطرح و به نظریات موافق و مخالف پرداخته و نظریات فقیهان را نیز بیان کنیم.

۱-۱-۷ پیشینه تحقیق

جلوگیری از بارداری ایده جدیدی نیست بلکه در واقع از زمان های پیشین وجود داشته است مکتوباتی که از زمان های بسیار قدیم به دست ما رسیده دال بر آن است که گذشتگان نیز به نوبه خود گام هایی برای جلوگیری از بارداری برداشته اند. چون زن را مسئول زادو ولد می دانند لذا اغلب راه کردها به او منتهی می شود. مثلا زنان مصری بلافاصله بعد از زایمان به تعداد سال هایی که نمی خواستند حامله شوند دانه روغن کرچک می خوردند